

mijn eigen kerkelijke beginsel'. Het betoog gaat in op het wezen der kerk, het genade-verbond, de roeping der plaatselijke gelovigen, het verschil tussen ware en zuivere kerk en de kerkregering door de ambten (p. 5 t/m 27). Vervolgens komt hij na een korte kerkhistorische beschouwing terecht bij de Afscheiding (p.33). Zijn hoofdbezwaar tegen de chr. gereformeerden is, dat zij door de aanvraag om overheidserkenning in 1839 de weg der reformatie losgelaten hebben en tot kerkstichting zijn overgegaan. Daarom staan volgens hem de dolerenden veel dichter bij wat de Afscheiding oorspronkelijk bedoelde: de ware kerk tot zuivere openbaring brengen. De christelijke gereformeerden hebben dat besef verloren: 'Men pompte wel de dorpen leeg, zocht wel de kracht te concentreren, maar men vergat het goddelijk recht der plaatselijke roeping.' (p. 36). De dolerenden echter handhaven in elke plaats hun rechten op de Nederlandse Hervormde Kerk. De zelfgenoegzaamheid van de afgescheidenen, hun gebeden tegen de dolerenden en de toestanden in Naaldwijk (p. 40 e.v.) zijn hem erg tegengevallen. Hij ontmoette bij de christelijke gereformeerde 'dwingelandjes', die zich vooral om 'de firma eigen kerk' bekommerden. Ook dat bepaalde de stap naar Rinsumageest: 'Voor een gemeente der Christelijke Gereformeerde Kerk, die mij martelde, gaf Hij een volk, aan mij en aan elkander gebonden door de liefde'. Voor een kritische reactie op deze brochure zie nr. 20.

14. A. Littooi, *Is vereeniging overeenkomstig de Concept-acte wenschelijk?* Middelburg: F.P. D'huy, 1889; 40p.

De eerste concept-acte voor de Vereniging werd door de voorlopige synode der Nederlandse Gereformeerde Kerk te Utrecht 1889 in overweging gegeven aan de synode der Christelijke Gereformeerde Kerk, bijeen in Kampen van 15-18 febr. 1889 (vgl. Handelingen van de synode der Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland, gehouden te Kampen 1889, art. 230-270). Deputaat Littooi was betrokken bij twee amendementen tegen de acte, die echter werden verworpen. De akte werd 'voorlopig aangenomen'. Omdat de gehele zaak ook nog plaatselijk besproken moest worden, maakte ds. Littooi na afloop van de synode in deze brochure zijn bezwaren tegen de concept-acte openbaar. De volledige tekst van de Concept-acte, zonder de bijlagen, is afgedrukt (p. 5-10) en wordt daarna stap voor stap besproken. Samengevat is Littooi's standpunt: 'Van ganscher harte wensch ik de vereeniging; maar eene vereeniging, waarbij de door God zoo rijk gezegende Christelijke, Gereformeerde Kerk, zooals zij tot dusver bestond, zoo goed als geheel wordt opgedoekt, kan en mag ik niet